

Våra grödor

Drog längsta strået. Richard Johansson Västergården, Dalsland, en av få ekologiska vallfröodlare av rajsvingel – sorten Hykor år 2008. Grödan är mer svårödlad än både timotej och ängssvingel. Men med rätt skötsel ger den rikligt med frö och är ett nytt intressant alternativ för duktiga svenska fröodlare.

Rajsvingel

– tålig men krävande

Text & foto: Hans Jonsson, Svensk Frötidning

Svensk Frötidnings kåserande faktaartikelserie "Våra Grödor" går nu in på sista versen. Den avslutande sextonde grödan är rajsvingel, ett fodergräs som ökat alltmer i vallblandningarna de senaste åren. Som framgår av namnet är det en blandning av rajgräs och svingel. Finessen är att man genom olika korsningar kombinerar rajgräsets höga avkastningspotential och foderkvalitet med svingelns goda uthållighet.

Rajsvingelns mamma och pappa kan bland annat vara ängssvingel, rörsvingel och italienskt rajgräs. Det gäller att känna till vilken typ man odlar eftersom odlingsegenskaperna varierar. En av de första rajsvingelsorterna på marknaden var Paulita – en korsning av ängssvingel och italienskt rajgräs.

Intressant ny frögröda

På Västergården söder om Mellerud i Dalsland odlar Richard Johansson sorten Hykor. Den är en annan sorttyp av rajsvingel med rörsvingel och italienskt rajgräs som korsningsföräldrar. Richard är entusiastisk för den nya frögrödan. Han odlar sedan tidigare såväl timotej- som ängssvingelfrö.

– När jag skulle förnya ängssvingelvallan dök rajsvingel upp som ett spännande alternativ, minns han.

Prognosen för rajsvingel i vallblandningar var positiv samtidigt som fröfirman erbjöd ett ordentligt påslag på fröpriset. Richard slog till och var under 2008 en av få ekologiska fröodlare av rajsvingel.

Kräver omsorg i etableringsfasen

Det sägs om rajsvingel att det är ett extremt tåligt gräs, både mot torka och faktiskt även mot översvämningar. Trots detta är det ett krävande gräs som behöver intensiv skötsel för att ge högsta skörd. Ett viktigt moment är etableringen. Rajsvingel är långsam

i starten och tål inte för hård konkurrens. Man kan faktiskt rangordna den efter ängsgröe och rödsvingel i kategorin svåretable-rade frögräs.

– Jag ville gynna rajsvingeln maximalt och sådde därför havren med varannan bill och nöjde mig med 70 kilo kväve per hektar, berättar Richard.

Havreskörden landade cirka 25 procent under normal, men i gengäld blev höstillväxten bra. Och efter höstgödsling med 50 kilo N samt putsning med en frontmonterad slagklippare, mötte gräset vintern i perfekt skick:

– Rajsvingeln hade vuxit till sig som en päls och mötte vintern något längre än ängssvingel.

Kväveälskare, speciellt på våren

Hykor är tidigt på hugget och det gäller att vara ute i tid med kvävet på våren. Richard gjorde ett eget litet experiment med olika gödslingstidpunkter och resultatet talade sitt tydliga språk.

– Var aldrig rädd för att köra flyt i början av mars till frövalLEN.

Även om det kommer mycket regn är det bättre att vara ute i god tid än att komma för sent in i april.

Säkra strået

Med ett bra och kväveladdat bestånd återstår att kunna hantera det gängliga strået och den påtagliga drösningsbenägenheten. Konventionella odlare kan ta till stråförkortningsmedel. För ekologiska odlare gäller det att ta till den yppersta fingertoppskänslan. Inte minst i samband med skörden.

Fältet stränglades och tröskades med pickup.

– Det blev ungefär 500 kilo rensat frö per hektar, vilket jag är nöjd med.

Richard Johansson ser positivt på framtiden för såväl konventionell som ekologisk svensk vallfröodling:

– Jag tror vi kan vara mycket konkurrenskraftiga och hoppas på att fröfirmorna blickar utomlands och satsar på export.

Fotnot: Övriga artiklar i serien www.svenskraps.se/frotidning

Fakta rajsvingel

Latinskt släktnamn: *Festulolium*. Namnet kommer av dess ursprung i släktena *Festuca* (svingel) och *Lolium* (rajgräs). Många olika kombinationer finns, men två exempel kan nämnas: ängssvingel + italienskt rajgräs t.ex. sorten Paulita, rörsvingel + italienskt rajgräs t.ex. sorten Hykor. Målsättningen med korsningarna är att kombinera rajgräsets höga avkastningspotential och foderkvalitet med svingelns goda uthållighet.

Den svenska fröodlingen av rajsvingel har ökat dramatiskt de senaste fem åren från drygt 100 hektar till knappt 500 hektar år 2008. Medelskörden ligger kring 550 kilo per hektar. De viktigaste momenten för en bra skörd är etablering, kvävegödsling, stråförstärkning och skördetekniken.

Tålig som få. Rajsvingel anses som en ytterst tålig gröda mot såväl översvämning som ihållande torka. Trots ordentliga torksprickor den 16 juni 2008 stod Hykorplantorna maffigt gröna och oberörda trots brist på vatten.